

Mottagare av stipendier i Riksbyggens Jubileumsfond 2011

Eunyoung Choi:

“Walkability as an Urban Design problem. Knowledge for the Planning and Design of Walkable Environments for Sustainability and Health”. (Sv: Hur ska den gävänliga staden utformas?)

Stipendium: 180 000 kronor

Att gå är långt mer än att förflytta sig från en punkt till en annan. Det är att motionera, det är att se byggnader, växter och andra människor, det är att uppleva ljud och dofter. Därmed har gåendet i staden grundläggande betydelse för trygghet, social samhörighet, integration, hälsa och miljömässig hållbarhet. Stipendiet ges till doktoranden Eunyoung Choi vid KTH/Arkitektur och samhällsbyggnad för att undersöka på vilket sätt stadens utformning påverkar hur mycket och var människor promenerar.

Eunyang Choi är doktorand på skolan för arkitektur och samhällsbyggnad KTH. Handledare är Docent Lars Marcus och Tekn Dr Daniel Koch. Sin grundutbildning i planering fick hon i Söul, Korea.

Tidigare har man inom den anglosaxiska, och huvudsakligen medicinska, vetenskapliga litteraturen visat att promenerande motverkar fetma och ohälsa, men man har inte kunnat identifiera vilka faktorer i den fysiska miljön som påverkar att människor väljer att promenera. Inom ramen för ett forskningsanslag från Riksbyggens jubileumsfond 2009 har Eunyoung Choi under två år studerat gåendet i stadsmiljön, både som det beskrivits i den vetenskapliga litteraturen och i praktiken genom att studera vad människor i Stockholm faktiskt gör när de går. Studier har gjorts av ca 2000 personer i olika typer av bebyggelse och stadsrum och vissa preliminära slutsatser har dragits beträffande den fysiska och sociala miljöns betydelse för hur människor rör sig på sina promenader.

För att fortsätta sina studier med sikte på doktorsexamen söker Eunyoung Choi stipendium för ett år. Arbetet ska inriktas på att identifiera och undersöka vilka faktorer i den fysiska miljön som stimulerar respektive motverkar att människor väljer att promenera, snarare än att använda sig av andra färdmedel. Vidare ska olika mätmetoder testas och utvecklas, så att de blir användbara i den fortsatta forskningen. Studierna görs i Stockholm, vilket medför att de, utöver att kunna bidra till det allmänna kunskapsläget om den fysiska miljöns betydelse för gåendet, kommer att ge resultat som är direkt applicerbara vid planering och byggande i Sverige.

Kerstin Kärnekull

”Bostadshandbok för seniorer”

Stipendium 50 000 kronor

Det saknas böcker som vänder sig till seniorer om boende, bostadsval, åtgärder i bostaden, t ex borttagande av trösklar och ombyggnad av badrum. Kerstin Kärnekull har just skrivit färdigt boken ”Bygga för seniorer”, som ska ges ut av Byggtjänst. Nu vill hon skriva en bok som vänder sig till seniorerna själva. Den föreslagna boken bygger på samma material som den första men

omarbetas så att den är lästillgänglig för villaägare, hyresgäster, bostadsrättsföreningar. Kerstin Kärnekull är arkitekt.

Kerstin Kärnekull är arkitekt och aktiv i forskargruppen ”Bo i gemenskap”. Hon har varit anställd av SABO, BFAB (Bygg- och Fastighetssektorns Fortbildningsinstitut) och har nu egen verksamhet.

Med seniorer menas personer som är 55 år och äldre. År 2015 kommer det att finnas ca 3 miljoner seniorer, eller 32 procent av befolkningen. Det är i stor utsträckning seniorerna själva som måste hitta ett bra sätt att bo som äldre. Men det saknas böcker som vänder sig direkt till seniorerna när det gäller frågor om boendet. Kerstin Kärnekull ska skriva en sådan handbok. Den ska innehålla avsnitt om hur man kan tänka kring sitt eget boende som senior, vilka alternativ som finns, om valet mellan att flytta och bo kvar, vad som kännetecknar en bra bostad och en god boendemiljö för seniorer, förslag på åtgärder i bostaden (från att ta bort trösklar till att utvidga badrummet) och i den egna föreningen/fastigheten, värdet av gemenskap och samarbete, hur man kan gå samman med andra för att få till seniorbostäder.

Boken bygger delvis på omarbetat material i Kärnekulls just utgivna bok ”Bygga för seniorer”, delvis på nytt material. Den ska bli rikt illustrerad med ritningar och foton. Arbetet med manus ska pågå juni 2011- januari 2012. Stipendiet ges för att täcka omkostnaderna i samband med framtagandet av manus till boken.

Laila Reppen:

”Flerbostadshusens arkitektur och byggnadsdetaljer”

Stipendium: 80 000 kronor.

Antalet flerbostadshus i Sverige ökar endast marginellt varje år och det är viktigt att väl förvalta det som redan finns. Arkitekt Laila Reppen får stipendiet för att skapa en kunskapsbank och utarbeta en bok där tidstypiska byggnadsdetaljer redovisas med illustrationer och måttatta exempel exteriört och interiört i flerbostadshus från 1880 till 1980. Dokumentationen skall även kunna användas som underlag för nytillverkning av byggnadsdetaljer. Stipendiet skall särskilt användas för en fördjupad dokumentation av byggnadsdetaljer i 1940- och 50-talens bebyggelse.

Laila Reppen är arkitekt, utbildad vid KTH och med specialstudier i grafisk kommunikation. Från 1975 har hon varit anställd vid Stockholms stadsbyggnadskontor och sedan 1992 i egen verksamhet. Hon har medverkat i en lång rad utredningar och projekt avseende planering och arkitektur i Stockholm samt varit verksam med föreläsningar och bokproduktion. I en bredare krets är hon känd för sina böcker om arkitektur och planering, t.ex. ”Så byggdes staden” som Jubileumsfonden varit med att finansiera.

Stipendiet avser ett projekt med syfte att skapa en kunskapsbank med exempel på tidstypiska byggnadsdetaljer exteriört och interiört i flerbostadshus från 1880 till 1980. Projektet avser fylla en kunskapslucka genom att visa hur flerbostadshusens tidstypiska byggnadsdetaljer är utformade.

Det finns närmare 2,5 miljoner lägenheter i flerbostadshus i Sverige. Lägenhetsbeståndet ökar endast marginellt varje år och det är viktigt att väl förvalta det som redan finns. De arkitektoniska stilarna förändras ofta med 10-års intervall och det är av värde att tidstypiska kännetecken bevaras. Tyvärr sker ombyggnad och upprustning ofta utan respekt för kulturella och arkitektoniska värden. Delvis beror det på att tidstypiska detaljer inte finns på marknaden eller att kännedomen om detaljernas utformning har glömts bort.

Resultatet av projektet redovisas i en bok där byggnadsstilar från olika decennier analyseras och redovisas med illustrationer och måttatta exempel på tidstypiska fasader och byggnadsdetaljer, exteriört och interiört. Boken sprids via ett förlag. Bidrag till projektet har också erhållits från andra håll. Stipendiet skall särskilt användas för en fördjupad dokumentation av byggnadsdetaljer i 1940- och 50-talens bebyggelse, som ju utgör de inledande decennierna i Riksbyggens verksamhet.

Jerker Söderlind:

”Stadsplanering för nybörjare. Några frågor och svar varför man byggde trevligare städer förr i tiden”

Stipendium 140 000 kronor

”Varför planerar man inte den sorts stad som de flesta i verkligheten uppskattar? Den frågan vill Jerker Söderlind besvara i en debattbok som vänder sig till en bred allmänhet – inte bara experter. Boken baseras på Söderlinds mångåriga erfarenhet som föreläsare. Boken ska under tolv rubriker kortfattat och lättbegripligt beskriva utmaningar och möjligheter att återskapa attraktiva och hållbara städer. Jerker Söderlind är arkitekt, journalist och Tekn. Dr vid KTH/Arkitektur och Samhällsbyggnad.

Jerker Söderlind är arkitekt, journalist och Tekn Dr. Han undervisar och forskar på KTH, Skolan för arkitektur och samhällsbyggnad. Han har under ett flertal år föreläst om stadsbyggande för experter, planerare, politiker, byggare och då drivit frågan om ett mänskligare stadsbyggande. Han har också arbetat som rådgivare och ordnat workshops. Han har ofta fått frågor om en enkel sammanfattning av sin föreläsning, men har varit tvungen att säga att någon sådan inte finns. Därför vill han nu sammanställa ett antal av sina föreläsningbilder med kortare texter till en enkel och mer populärt hållen skrift.

Avsikten är att bidra till att frågor om stadsplanering får ett större utrymme i den allmänna debatten, samt även att skapa debatt om regelverk och procedurer som även av många professionellt verksamma upplevs som negativa och problematiska. Ett exempel är att dagens regler förhindrar och t o m förbjuder att det byggs sådana städer som folk uppskattar, t ex de gamla stadskärnorna. Ett annat är att trafiksystemet bestämmer stadens utformning och var handeln hamnar. Ett tredje är att staden idag delas upp i områden för boende, handel, verksamhet, rekreation osv, istället för den blandning och täthet som människor uppskattar.

Elisabetta Troglio:

”Urban typologies and heat energy demand” Sv.: “Bebyggelsestyper och krav på uppvärmningsenergi.

Jämförande studier av betydelsen av bebyggelsestyper i Lund, Sverige”

Stipendium: 150 000 kronor.

För att uppnå en hållbar energianvändning och miljö kvalitet krävs nya analysmetoder som tydligt sammanför energibehov med städernas planering och design. Elisabetta Troglio är doktor i regional planering. Hon deltar i ett FoU-projekt vid KTH kallat ”Sustainable Municipality” med 30 medverkande kommuner. I projektet ingår att utveckla en modell för energibesparing som visar beroendet av bebyggelsemönstrets utformning. Stipendiet avser genomförande av en pilotstudie för datainsamling under ett år i Lund. Resultaten av projektet som helhet skall sammanställas till en handbok för offentliga myndigheter och bostadsföretag.

Elisabetta Troglio är PhD i Urban, Regional, and Environmental Planning, specializing in energy for urban areas (Dr i stads-, region- och miljöplanering med specialisering i energibehov för byggd miljö). Examen togs vid Politecnico of Milan, men hon gjorde stora delar av sina fallstudier i Hammarby Sjöstad som gästforskare vid KTH. Hon är också Master of Science i stadsbyggnad.

Städer är en nyckelfaktor vid hantering av problem inom energiområdet. Kyotoprotokollet och Bali Road Map har betonat vikten av lokala myndigheters roll att bl.a. minska CO₂-utsläppen. För att uppnå en hållbar energianvändning och miljö kvalitet i städerna krävs nya analysmetoder som tydligt sammanför energibehov med planering och design.

Projektet syftar till att utveckla en modell för att uppskatta det behov av värmeenergi som utöver faktorer som byggnads skalets egenskaper beror av bebyggelsemönstrets karakteristika. Syftet är att få en överblick och förståelse för sambandet mellan förbrukning av värmeenergi och bebyggelsemönster.

Arbetet är en pilotstudie för att testa en arbetsmetodik för datainsamling och utförs som del av ett FoU-projekt vid KTH kallat ”Sustainable Municipality” (Den hållbara kommunen) med 30 medverkande kommuner. Arbetet skall pågå ett år med staden Lund som fallstudieobjekt.

Arbetet omfattar dels en fördjupad litteraturstudie dels utarbetandet av en databas för att samla in information och som kan generera tematiska kartor med byggnadsålder, typologi mm relaterade till energibehov. Resultaten skall publiceras i vetenskapliga konferenser och seminarier samt i en rapport där möjligheterna till energibesparing genom åtgärder i bebyggelsemönstret belyses. En fortsättning planeras för ett andra år där resultaten skall bli allmänt användbara för svenska förhållanden och sammanställas till en handbok för offentliga myndigheter och bostadsföretag.